

Prosedyre for håndtering av dødfisk, svimere og ensilasje					
Tittel:	Prosedyre for håndtering av dødfisk, svimere og ensilasje			Side:	1 av 3
Kategori:	Matfiskproduksjon/Fiskehelse og fiskevelferd/Røkting og drift			Versjon:	3
Utarbeidet av:	Tor-Einar Olaussen	Dato:	20.11.16		
Endret av:	Kent David Pedersen	Dato:	25.11.22		
Godkjent av:	Erik Sommerli	Dato:	25.11.22	Publisert dato:	25.11.22

HENSIKT

Sørge for å redusere smittepress ved regelmessig opptak av dødfisk og svimere. Gjennom opptak og registrering vurdere helsetilstand. Sørge for velferdsmessig rett behandling ved opptak av svimere. Unngå forurensning. Registrere svinn. Sikre best mulig gjenvinning av avfallet. Sikre varsling internt og til Mattilsynet ved forøket dødelighet.

ANSVAR

Driftsleder:

- Kontroll på dødfisk, registrering i Fishtalk, levering av ensilasje
- Varsle daglig leder og fiskehelseavdeling (CNO) ved forøket dødelighet
- Registrere avvik når aktuelt

Daglig leder/fiskehelseavdeling (CNO):

- Varsle Mattilsyn

FREKVENS

Daglig

BESKRIVELSE

Dødfiskplukking

Dødfiskhovene skal sjekkes daglig. Ved forøket dødelighet plukkes død fisk oftere.

Definisjon forøket dødelighet:

Fisk under 500 gram: Dødelighet over 0,5 ‰ pr merde dag.

Fisk over 500 gram: Dødelighet over 0,25 ‰ pr merde dag.

Str.fisk	Intern varsling og kvalitetsavvik	Tilsvare ant i merde med 100.000 fisk	Varsling til Mattilsynet
		Dødelighet	
< 500 gram	0,50 ‰	50 stk.	0,50 ‰ i 7 dager = 0,35 % dødelighet/uke
> 500 gram	0,25 ‰	25 stk.	0,25 ‰ i 7 dager = 0,18 % dødelighet/uke

Svimere plukkes hver dag under daglig ettersyn så sant det er vær til det. Ved stort antall svimere skal det vurderes å tilkalle ekstra folk for å plukke.

Alle svimere som tas ut, skal bedøves før avlaving og være bedøvd når døden inntre.

Bedøvningsmetoden skal ikke påføre fiskene skade eller unødige påkjenninger. Bedøving skal skje ved slag mot hode, bruk av egnet medikament eller annen egnet metode.

Fiskene skal dø som følge av bløgging og påfølgende blodtap fra hjernen, medikamentell overdose eller annen egnet metode. Det skal sikres at fiskene er døde før videre behandling. Alt blodvann, andre deler eller avskjær av fisk skal samles opp og ensileres,

Dødfisken oppbevares i stamp i båten. Stampen med dødfisk og blodvann tømmes umiddelbart i dødfisk-kvern etter at opptaking av død fisk er avsluttet.

Forøket dødelighet/mistanke om sykdom

Daglig leder, Fiskehelsesjef (CNO), Matfisksjef (CNO) og Mattilsynet varsles ved:

- Uavklart forøket dødelighet
- Mistanke om sykdom på liste 1, 2 eller 3 iht. Forskrift om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakultur, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr
- Forhold som har medført vesentlige velferdsmessige konsekvenser for fisken (f.eks. sykdom, skade og svikt)

Funksjon	Tlf.
Daglig leder	995 41060
Fiskehelsesjef CNO	919 19747
Matfisksjef CNO	905 00136
Mattilsynet	22400000

Ved vedvarende forøket dødelighet skal ny helsekontroll gjennomføres innen 14 dager – dette gjelder særlig dersom ikke årsaken til forøket dødelighet er avklart. I slike tilfeller skal helsesituasjonen i hele anlegget vurderes. Mattilsynet holdes orientert.

Varsling til Mattilsynet skal minimum inneholde:

- Dødelighetstall i %
- Antall fisk
- Mistenkte årsaksforhold
- Tiltak
- Hvor lenge dødeligheten har pågått
- Opplysninger om helsekontroll – er dette utført?
- Rapport fra fiskehelsepersonell og prøvesvar dersom dette foreligger.
- Varslingen til Mattilsynet skal minimum være skriftlig med kopi til driftsleder.

Kverning, ensilering, lagring

- Dødfisk som plukkes, skal kvernes hver dag.
- Fisken skal kvernes godt med tilsetning av maursyre, dosering 2-3%.
- Ensilasjen skal sirkuleres en gang per døgn, slik at best mulig kvalitet oppnås. Alle tanker og beholdere med ensilasje skal ikke benyttes til lagring av fiskefôr, og være merket med følgende tekst: «kategori 2».

Hygiene

- Dødfiskstamp vaskes og desinfiseres etter hver tømming.
- Håver og annet utstyr som blir benyttet ved dødfiskhåndtering, skal vaskes og desinfiseres etter bruk.
- Båten rengjøres etter dødfiskstømming/plukking.
- Det bør være lengst mulig avstand fra dødfiskkar og fôrsekker/annet utstyr.
- Dødfisksystem/kvern skal utvendig rengjøres og desinfiseres daglig ved bruk. Søl fjernes umiddelbart.
- Bruk godkjent vaske-/desinfeksjonsmiddel.

Levering av ensilasje

- Når ensilasje lagertanken nærmer seg full, bestilles det tømming.
- Ensilasjen – som er kategori 2 – skal leveres til godkjent mottak. Leveringen skal dokumenteres med handelsdokument som arkiveres på lokaliteten.

Verneutstyr

Ved arbeid med maursyre skal det brukes vernebriller og hansker.

Ved arbeid med konsentrert maursyre (f.eks. fylling av maursyre på ensilasjetank) skal det brukes vernebriller, hansker og maske.

Registrering

- Antall dødfisk og dødelighetsårsak skal registreres i FishTalk. Det skal skilles mellom fisk som ble plukket ut som svimere og fisk som var død ved opphenting: Dødfisk= selvdød fisk i FishTalk. Destruksjon= aktivt avlivet: Svimere, tapere, fisk med lyter (sår/skader) eller fisk med kompromittert velferd som fortsatt er i live ved røkting og dødfiskopptak skal IKKE registreres som dødfisk men som destruert fisk under tilhørende destruksjonsårsak i FishTalk.
- Oversikt over mengde syre som blir brukt registreres i kjemikalieoversikt.
- Oversikt over mengde ensilasje levert fra anlegget registreres i handelsdokument, som arkiveres i ensilasjeregisteret.
- pH i ensilasjen skal undersøkes ukentlig og være mellom 3,5 og 3,9. PH-verdi noteres på oppslag tilknyttet ensilasjeanlegg.

Følgende skal registreres som avvik

- Målt pH under 3,5 og over 3,9 i ensilasje
- Levering av ensilasje med annen pH enn definert i avtale og/eller kadaveriøs kvalitet
- Forøket dødelighet som definert over

HENVISNING

Vedlegg:

- Skjema måling av pH i ensilasje
- Dødfiskveileder Cermaq Norway AS v1
- Dødfiskregistreringsskjema

Kryssreferanser:

- Instruks for bruk av verneutstyr
- Prosedyre for renhold og hygiene – flåte, anlegg, båter og tilhørende utstyr
- Fiskehelseplan for Ballangen Sjøfarm
- Prosedyre for journalføring – matfisk
- Prosedyre for avvikshåndtering
- Beredskapsplan – håndtering av ekstrem/akutt massedød

Eksterne referanser:

- Forskrift om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum; herunder forordning (EF) nr 1774/2002.
<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20071027-1254.html>
- Lov om matproduksjon og mattrygghet (Matloven)
<http://www.lovdata.no/all/nl-20031219-124.html>
- Forskrift om drift av akvakulturanlegg (Akvakulturdriftsforskriften)
<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20080617-0822.html>
- Forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen
<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-19930524-1425.html>
- Forskrift om vern mot eksponering for kjemikalier på arbeidsplassen (Kjemikalieforskriften)
<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20010430-0443.html>